

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

Tördagen, den 12 Maji, 1770.

Fortsättning af nästföregående N:o 18.

Betraktar man nu Scholan i och för sig sjelf; så kan ju aldrig annat, än des wanskötsel wara skulden til des förfall å des sida; den (så wida den gifwes) kan man ögonstentligen se ej här-rörer af personernes upsåteliga försummelse, utan är en skadelig werkan af anförda ordsaken. I de ordsaker och deras werkan tycka och Götheborgs Inbyggare sig hafwa skäl til sit förhållande å sin sida; och tro ej wara underligt om de ej låta sina barn komma i Scholan eller studera; ty m. Herre lär lätt medgifwa: först huru människligt det är, at af det man ser för ögonen sluta til annat, som därmed har någon likhet; sedan at inga för-nuftige förältrar willa sina barn, i sit tycke, illa. Öfwerwäga de Scholä. betjenternes slätta wilkor och belöning för all sin tids möda; så bör ej förekomma beshnnerligt, om de ej willa hafwa sina barn så slätt försörghda i framtiden, då de tycka sig kunna få dem bättre försedda med mindre
 I kostnad,

kostnad; om de ej skulle komma til annat, än de
 ringare näringsfång; och hwad store tankar stola
 de icke göra sig om Köpmansståndet i jämnförelse
 mot Scholå-staten, dem de båda se för ögonen,
 och vidare sluta dem imellan. Efter en sådan,
 i alt utseende, förnuftig öfwerläggning, besluta de,
 at ej låta sina barn studera: se därföre på samti-
 den, och söka alla görliga utvägar at i möjliga-
 ste hast, och för minsta kostnad få några utan-
 leror, och om det skal wara mycket wäl, några
 främmande gloser pluggade i dem. De håpnas
 således för et publikt Scholå-werk, wid hvilket
 fordras tid at lägga en redig grund: de wåla ej
 heller hafwa sina barns tid försummad, antingen
 af en gammal, ledsen, gnatic Ordinaris, eller
 en Vicarius, som för födans skull nödgas hålla
 privatister, och antingen för deras skull försum-
 ma de publique, eller twärt om. Därföre hålla
 antingen de förmodnare informatorer hemma;
 eller och lå sig flera tillsammans at få någon med
 vocal-kallelse utrustad Präst til Pådagog*; men
 róna ofta at desse genwägar äro senwägar. Och
 jag wägar säga: at en så à la mode upfostrad
 son kostar en Götteborgare mer, än den, som
 tråkat igenom Scholan och Gymnasium; och at
 den senare, ända til och med på Köpmans-Con-
 coir,

* Af sådana Herrar Präster kunde wäl en och annan
 på stället nämnas. De äro ej allenast Scholan i
 det målet til försång; utan och Scholå-betjenterna
 wid existerande ledigheter. Lämpa hit Sagan i in-
 newarande års Spion N:o 5, pag. 36 och följ.

toir, ja ock i framtiden, är nyttigare, än det
 förre. Till et sådant wäl i upfostrings sättet bi-
 drager ock en del föräldrars nyfikenhet; at i spä-
 dars och yngre åren lära sina barn at krypa i den
 lysande nytta de se på (ofta til förståndet städade).
 Utlänningar, utom sorgfällighet, huru de må så
 lära känna och blifwa wärd de insigter och den les-
 nads art, wårt Fosterland tar swar och tål, som
 utlänningen gör i anseende til sit. En sådan
 nymodig upfostran tål intet arbete; därföre anses
 de publika lärohus som trældoms hus. Ja hu-
 ru skulle wäl det passa sig; at sådana små Her-
 rar skulle stiga så bittida up, som är wantligt för
 Scholä-piltar, och i swårt wäder och wägelag gå
 up uti Scholan. Nej bättre op! sade pojken om
 pankakan: sådant anstår bonde-barn och deras
 wederslikar.

Jämte det som i början är omtalt om Scholä-
 statens tillstånd, kommer ock, af det här anfört är,
 til Scholä-betjenternes stada, at de äfwen wid
 de af Hans Kongl. Maj: allernådigt påbudne
 Collecters insamlingar, af många komma i förgä-
 tenhet, hwilke genom samhällighet, med en gan-
 ska okänbar summa, ansenligen kunde bidra-
 ga til deras understöd. Kort sagt: Götheborgste
 Scholä-staten är kommen imellan hamnaren och
 städet. Dock kan man sanningen til heber, ej
 förtiga, at äfskillige, kanske til sin stada, under-
 stödja de fattigare Scholä-betjenternes knappa
 wilkor. Huru mången fattig yngling är icke
 framhulpen genom kostdagor, som annars aldrig
 hade kunnat hålla wid boken.

Af alla de omständigheter, som äro anförda
 såsom bidragande til Scholá-werkets aftagande,
 kommer först den olágenheten; at rátt så andre
 komma i Scholan eller studera, än de ganska fätti-
 ge *, hwilka sedan de i fattigdom draget sig
 fram, så wida de icke få någon fördelaktig con-
 dition, som ock är rart, nödgas merendels söka
 sig in i Präste-ámbetet, och det ofta med nog
 slåta studier och magert bokförråd: alt likwál ut-
 om deras eget upsäteliga förwållande; men huru
 wida til Ståndets heder, lemna jag i sit wärde.
 Hårtill kan likwál Högwördiga Dom-capitlet så
 mycket minder wara stul, som tilgången är ringa:
 torde hánda at om ej Götheborgs Gymnasium
 hade det Witsfeldska stipendium, det woro i denna
 delen långt warre.

Sedan kommer háraf, brist på och affmak för
 nödigt bokwet, ja kan ock hánda, Christendoms
 kundskap i andra stånd.

Widare: huru laglynad och kärlek för ordning
 och lagar lindrar Szwertens Regerings beswär,
 förekommer många oredor, och ledsamheter i det
 almáuna lefwernet, samt bidrager til et almánt
 lugu och sállhet, faller látt den ensaldigaste i ögo-
 nen. At de unges sinnen mera böjas därtill uti
 publika Lärohus, än under privat information,
 tyks

- * För private föreläsningar, som för medlidande och
 samwetets skuld ej kunna undwiskas, hafwa Scholá-
 betjenterna aldrig något; ty ho kan lugga en skäl-
 lot? Denna árliga och dagliga tilkänning på arbetet
 utan arfwode, äro de sportlor, som hárt átsölja de
 annars uog magra Scholá-syltor.

tafs nästan ostridigt följa af den enda omständig-
 heten; at både lärare och Disciplar där stå under
 lag, och en i lag grundad ordning, och ej någon
 enskilt godtycke. Den laghydnad och ordnings-
 undergiffwenhet barnen där så under Gudskruftige
 och förståndige lärares handledning, kan med rät-
 ta anses, som et fröt utsät sådeskorn, hwilket i
 framtiden bär frukt; då man däremot, ty wärr,
 hör under privat information; at små Herrarne
 understundom låta märka sin hjeltemodiga förtrö-
 stan därpå; at Informatoren står under söte
 Fars och Mors wäld, och i kraft däraf trotsigt
 förakta de förnustigaste och hålsosammaste förestäl-
 ningar, samt wänja sig så småningom wid, at
 sönderflita sjerde budets heligaste band, hwilken
 Kadeliga konst alltid med äran tiltager.

(Slutet en annan gång.)

Extract af et Bref från Lübeck af den
 30 April 1770.

Sedan i förgårs afton hafwa wi haft den lye-
 kan at se Swenske Prinsen Carl, under
 namn af Grefwen af Wasa, inom denna Sta-
 dens murar. Honom har blifwet bewist en Des
 Stånd likmäßigt ära, och han reste ganska nögd
 härifrån, i går efter middags kl. 4, til Gutin.
 Därifrån tager han touren til Hamburg. Jag
 med många andre hafwa beledsagade honom på
 wägen med tusende lyckönskningar. Jag påmin-

ner mig at jag war i Gøttheborg 1748, då Hans föbelsedag blef firad, och då man tappert cano- nerade. J går dundrade och våra Canoner till Hans åra.

En redlig Swenskt uti en Låbst Borgare.

Stads Nyheter.

Inkommen är Skepparen Andrew Robertson ifrån Wick in Cathnes med barlast.

Utgångne äro Skepparne Joseph Colling till Stockton, Tor. Fries till Watersford, Simon Krefte till Frankrike, John Key till Dundie, W. Iefflie till Lieth med järn och bräder, Alexander Man till Madera med nederlags waror, samt Carl M. Stolpe till Cadix med barlast.

Kyrko-tidningar.

Framkommer till Catechismi-Förhör: Måndagen Wallgatans Kote. Tisdagen Kongsgatans Kote. Onsdagen Kyrkogatans Kote. Torsdagen Drotningegatans Kote.

Nästkommmande fredag, som är andre store Bönedagen, upsamlas Collecten till Herrar Collegerne i Cathedral Scholan, af ädelmodiga och wältänkande Gøttheborgare förmodas all wau- lig ynnest.

Kundgörelser.

På denna Stadens Auctions-Kamare, kom- ma den 22 innevarande Maji månad, at för- säljas

Säljas hwita Fransta och Piccardon winer på orhuswuden och större fastager, åfwen rött win på orhuswuden och Renskt win på bout., toma winliggare och orhuswuden, med mera dyligt, Spanst snus i sjerdingar och cardus i lådor; likaledes helsten uti Brigantinen Fortuna efter inventarium, sådan som den nu ligger på Strömmen.

Så framt Tracteuren Strömstedt och des Hustru ej inlöser de i afledne Rådman Kullmans Sterbhus pantsatte saker inom den 22 innewarande Maji månad, så blifwa de då ofelbart försälde, emedan de redan äro lagl. upbudne.

Nästkommande Tisdag, eller den 15 innewarande, kl. 10 före middagen, kommer, under ofentelig Auction, uti Stadens hus wid Strigberget, til den mestbjudande at försäljas, qwarlätenskapen efter afledna Madame Barbara Schael, bestående af guldb, silfwer, ten, koppar, mässing, malm, blåck och järnsaker, säng- lin- och gång-kläder, allehanda husgerådsaker, porcellain, glas, böcker, åkerredskap, samt kreatur.

Hos Herrar Johan And. Lambert och Söner, finnas til köps, jämte wanliga waror, nyligen infomna cathrin-plommon, conf. russin, macrongryn, och torra kersbår: åfwen finnas krossade korn- och helgryn från Norföping, samt bästa fort stål-qvarns hwetemjöl från Drebro.

Hos Herr Gotlieb Koopman, boende på Kronhusgatan, hos Skomakaren Bergs Enka, är nederfatt fint stål-qvarns hwetemjöl, och säljes för billigt pris.

Hos

Hos Fru Ullman, wid östra hamnen, finnes ännu et litet parti godt Älgist linfrö, tjenligt til utfäde.

Hos Fru Moberg på Kongegatan, äro 2 bodar at borthyras.

Om någon skulle åstunda jordgubbe-stånd, at plantera uti trädgårdar; så kunna sådana fås emot pris efter hundradet. Vidare underrättelse fås på Tryckeriet.

Måtlaren Herr George Kof gifwer härmed tillkänna det han flyttat, och nu bor uti Herr Commissariens Selles hus på hörnet wid Kempberngatan.

Om någon har brukada tapeter at sälja, anmäler han sådant på Tryckeriet, inom nästa onsdag.

En Jungfru, som wäl förstår matlagning, och eger et godt witsord, åstundar hos något Herrskap tjenst: närmare underrättelse lemna jag, äfwen som om en stickelig yngling, hwilken åstundar at, såsom Skrifware, så i tjenst antagas.

En grå och svart calkone-höna är ur et hederligt hus på Kyrkogatan förkommen, och låfwas någagtig wedergällning åt den som samma återstallar.

En liten swart-lurfwig hund, med bruna fötter, är under Högmässan förleden Söndags utsluppen på gatan, utur gula huset mit öfwer Cappelanshuset på Kongsgatan; den som samme återställer har en plåt i wedergällning at förwänta.